

नाला खोलीकरणासह साखळी सिमेंट

काँक्रीट नाला बांध : CNB

एकत्रित मार्गदर्शक सूचना :

महाराष्ट्र शासन

जलसंधारण विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.१/जल-७

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: १२ नोव्हेंबर, २०१३

वाचा :

- १) शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग, क्रमांक : मापदंड-२३१०/(१५१/२०१०)ल.पा.२, दिनांक ३० एप्रिल, २०११.
- २) शासन पत्र, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.१/जल-७, दिनांक २० जून, २०१२
- ३) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: राकृयो-२०१२/प्र.क्र.१४२/जल-७, दिनांक १० डिसेंबर, २०१२
- ४) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.६५/जल-७, दिनांक २९ मे, २०१२, १६ ऑगस्ट, २०१२ व दिनांक २२ जानेवारी, २०१३
- ५) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.६३/जल-७, दिनांक ३० मार्च, २०१३
- ६) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.६१/जल-७, दिनांक २५ एप्रिल, २०१३
- ७) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: राकृयो-२०१२/प्र.क्र.७२/जल-७, दिनांक ९ मे, २०१३
- ८) शासन पत्र, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: २०१३/प्र.क्र.१२६/जल-७, दिनांक २० जून, २०१३ व दिनांक १ ऑगस्ट, २०१३.
- ९) शासन पत्र, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, क्रमांक: संकीर्ण-२०१३/प्र.क्र.२१७/जल-१, दिनांक ३० जुलै, २०१३

प्रस्तावना :

सन २०११-१२ पासून राज्यात साखळी सिमेंट काँक्रीट नाला बांध बांधण्याचा कार्यक्रम राबविण्यात येत असून, त्याकरिता आतापर्यंत रु.४०९.३४ कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ९ मे, २०१३ अन्वये अस्तित्वातील सिमेंट नाला बांधातील गाळ काढणे व नाला खोलीकरण करणे आणि नाला खोलीकरणासह नवीन सिमेंट काँक्रीट नाला बांध बांधण्यासंदर्भात मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाचे आर्थिक मापदंड निश्चित करण्यासंदर्भात संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली तांत्रिक समितीचे गठन करण्यात आले होते. सदर समितीच्या शिफारशीच्या अनुषंगाने संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे यांनी शासनास प्रस्ताव सादर केलेला आहे. या

सर्व बाबींकरिता एकत्रित सर्वकष मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :

सन २०१२-१३ मध्ये टंचाई सदृश १५ तालुक्यात साखळी सिमेंट काँक्रीट बांध बांधण्यासाठी रु.१५०.०० कोटी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता. या कार्यक्रमांतर्गत रु.१४३.४० कोटी निधी खर्च झाला असून त्यातून १४८९ बंधारे पूर्ण झाले आहेत. सन २०१३-१४ करिता संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ३० मार्च, २०१३, २५ एप्रिल, २०१३ व शासन पत्र दिनांक १० मे, २०१३ अन्वये रु.२३४.३४ कोटी निधी साखळी सिमेंट नाला बांध बांधण्यासाठी उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्यासंदर्भात मार्गदर्शक सूचना व कार्यपध्दती दिनांक २५ एप्रिल, २०१३ अन्वये निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. तसेच अस्तित्वातील सिमेंट नाला बांधातील गाळ काढणे व खोलीकरण करणे आणि खोलीकरणासह नवीन सिमेंट नाला बांध बांधण्याच्या मार्गदर्शक सूचना शासन निर्णय दिनांक ९ मे, २०१३ अन्वये निर्गमित केल्या आहेत. आता नाला खोलीकरणासह सिमेंट काँक्रीट बंधारे बांधण्यासंदर्भात खालीलप्रमाणे सुधारित एकत्रित मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात येत आहेत.

अ) साखळी सिमेंट काँक्रीट नाला बांध बांधणे.

१) निवड समिती :

जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली खालीलप्रमाणे समिती गावांची निवड करील.

१. जिल्हाधिकारी : अध्यक्ष

२. मुख्य कार्यकारी अधिकारी : सह अध्यक्ष

३. वरिष्ठ भूवैज्ञानिक : सदस्य

४. कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन : सदस्य

(जलसंधारण)

(जिथे कृषि यंत्रणेपेक्षा जास्त तालुक्यात प्रकल्प कार्यान्वयीन यंत्रणा लघुसिंचन (जलसंधारण) असेल त्या ठिकाणी सदस्य सचिव)

५. जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी : सदस्य सचिव

२. CNB कामांची द्विरुक्ती (Duplication) टाळणे :

अंतिम निवड करण्यात आलेल्या CNB ठिकाणांचे (location) गट नंबर गांव नकाशावर दर्शविण्यात यावेत. CNB ची झालेली कामे लाल रंगाने, प्रगतीपथावर असलेली कामे हिरव्या रंगाने व भविष्यकालीन कामे पिवळ्या रंगाने दर्शविण्यात यावीत . ज्या ठिकाणी CNB करावयाचा आहे त्या निश्चित ठिकाणचे अक्षांश व रेखांश नमूद करण्यात यावेत. हे समन्वयाचे काम संबंधीत तालुका कृषि अधिकारी यांनी करावे. या नकाशावर सर्व शासकीय विभाग, (कृषि, भूजल सर्वेक्षण, सामाजिक वनीकरण, वन विभाग, लघुसिंचन (जलसंधारण), जलसंधारण महामंडळ) जिल्हा परिषद / लोकसहभाग/ सेवाभावी संस्था/ खाजगी यंत्रणेने केलेल्या कामाचा अंतर्भाव करावा. तयार करण्यात आलेला नकाशा जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील गावनिवड समितीच्या सभेमध्ये गावांची अंतिम निवड करतानाच त्यासोबत ठेवण्यात यावा. यामुळे CNB कामांची द्विरुक्ती (Duplication) टाळता येईल.

३. मूलभूत तत्व :

या कार्यक्रमाच्या तात्काळ दृश्य परिणामासाठी साखळी पध्दतीने (Series) सिमेंट नाला बांध घेणे अनिवार्य आहे. एका साखळीत कमीत कमी ३ सिमेंट नाला बांध असावेत. इतर योजनेतून नाल्यावर पूर्वीचे काही सिमेंट नाला बांध झाले असतील तर उर्वरित सिमेंट नाला बांधाची कामे या योजनेतून घ्यावीत. त्यामुळे साखळीमध्ये किमान ३ बांध निर्माण होतील. निधीची उपलब्धता विचारात घेऊन गावांची संख्या ठरविण्यात यावी. सिमेंट नाला बांधाची कामे Plain Cement Concrete (PCC) मध्येच करावीत.

४. संकल्प चित्र :

सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे M-१० संधानकाऐवजी M-१५ संधानकात करावीत व त्याकरिता अधीक्षक अभियंता, दगडी धरण मंडळ, मध्यवर्ती संकल्प चित्र संघटना, नाशिक यांचे पत्र क्रमांक मसंसं/दध/दध-१/साठवण बंधारा/२४४/२०१३, दिनांक १९ ऑगस्ट, २०१३ अन्वये निश्चित केलेल्या संकल्प चित्राचा वापर करावा. (प्रत संलग्न).

५. निविदा पध्दत :

सिमेंट बंधान्याची कामे B-१ निविदा पध्दतीने करावीत. यासाठी आवश्यक त्या सूचना संदर्भाधीन शासन पत्र दिनांक २० जून, २०१३ व B-१ निविदा प्रशिक्षणाच्या सूचना दिनांक १ ऑगस्ट, २०१३ च्या पत्रान्वये देण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार कार्यवाही करावी. या संदर्भात कृषि विभागाने लघुसिंचन (जलसंधारण) विभागाच्या स्थानिक अधिकाऱ्यांकडून आवश्यक तेथे मार्गदर्शन घ्यावे.

६. सिमेंट नाला बांधात गाळ जमा होऊ नये म्हणून,

१) सिमेंट नाला बांध बांधावयाच्या/बांधलेल्या नाल्याच्या पाणलोट क्षेत्रात दोन गॅबीयन बंधारे बांधावेत.

२) पाणलोट क्षेत्रात पडीत किंवा सरकारी जमीन असेल तर खोल सलग समतल चर हा उपचार घ्यावा.

७. प्रशासकीय व तांत्रिक मान्यता :

सिमेंट नाला बांधास एकत्रित प्रशासकीय मान्यता जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखालील निवड समिती देईल, तांत्रिक मान्यता कृषि व लघुसिंचन विभागाच्या अधिकाऱ्यांनी विहित निकषानुसार द्यावी.

प्रशासकीय मान्यता देताना विचारात घ्यावयाच्या बाबी :

१. शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग, क्र.मापदंड-२३१०/(१५१/२०१०)/लपा.२, दिनांक ३० एप्रिल, २०११ अन्वये मंजूर असलेले ० ते १५० हे सिंचन क्षमता असलेल्या कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधान्यांचे आर्थिक मापदंड वापरावेत.
२. लाभ व्यय प्रमाण (B.C.Ratio) एक पेक्षा अधिक असावे. अवर्षण प्रवण क्षेत्रासाठी लाभ व्यय प्रमाण विचारात घेऊ नये.

३. अंदाजपत्रक जलसंपदा विभागाच्या चालू प्रादेशिक दरसूची प्रमाणे करण्यात यावे.
४. सिमेंट बंधारे हे फक्त २nd व ३rd Order या वर्गीकरणातील जलप्रवाहावरच घेण्यात यावे. कारण भौगोलिक रचनेनुसार १st Order Streams या सर्वसाधारण वहन क्षेत्रात (Runoff Zone), २nd व ३rd Order या पुनर्भरण क्षेत्र (Recharge Zone) तर ४th Order त्यापेक्षा मोठे जलप्रवाह हे साठवण क्षेत्र (Storage Zone) या भागामध्ये स्थित असतात.
५. सिमेंट बंधारे बांधण्यात येणारा परिसर हा तेथील भू रचना (Geological Condition) पाझरणे योग्य आहे याबाबतची खात्री भूजल सर्वेक्षण विकास यंत्रणेकडून करून घ्यावी.

तांत्रिक मान्यता देताना विचारात घ्यावयाच्या बाबी ::

१. शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग, क्र.मापदंड-२३१०/(१५१/२०१०)/लपा.२, दिनांक ३० एप्रिल, २०११ अन्वये मंजूर असलेले ० ते १५० हे सिंचन क्षमता असलेल्या कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यांचे आर्थिक मापदंड वापरावेत.
२. सिमेंट नाला बंधारेचे संकल्पन काटछेद मध्यवर्ती संकल्प चित्र संघटना, नाशिक यांनी त्यांचे पत्र क्र.मसंस/दध/दध-१/साठवण बंधारा/२४४/२०१३, दि.१९ ऑगस्ट, २०१३ मधील पत्रासोबत दिलेले OverFlow Weir Section व Flank wall मधील दिलेल्या तक्त्याप्रमाणे क्षेत्रीय परिस्थिती अनुरूप असणे आवश्यक आहे.
३. सिमेंट नाला बांध हे Water Retaining Structure असल्याने IS ४५६:२००० मधील तरतुदीप्रमाणे एम-१५ ग्रेडचे काँक्रीटमध्ये करावे.
४. मध्यवर्ती संकल्प चित्र संघटना, दगडी धरणे नाशिक यांनी निश्चित केलेल्या सिमेंट नाला बांधाच्या काटछेदाप्रमाणे नाला तळ पातळीच्या खाली पाया खोदाई कठीण खडकापर्यंत व जास्तीत जास्त १.२० मी. घेण्यात यावी. नाला तळ पातळीच्या वर क्षेत्रीय परिस्थितीनुसार जास्तीत जास्त ३ मी. उंचीपर्यंत सिमेंट नाला बांध बांधावेत.
५. सिमेंट बंधाऱ्यामधील Weir Section मध्ये जमीन पातळीच्या वर IS ४५६:२००० मधील तरतुदीप्रमाणे Temperature Steel वापरावे.

८. अ) गुणवत्ता :

संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक २२ जानेवारी, २०१३ अन्वये मिक्सर, व्हायब्रेटर, Curing, व नामफलक लावणे संदर्भात देण्यात आलेल्या सूचनेनुसार कार्यवाही करावी.

कामाच्या ठिकाणी फ्लॅक वॉलवर रेडीयम रंगात हिरव्या रंगावर पांढऱ्या रंगाने विहित नमुन्यात फलकाचा मजकुर लिहावा. रस्त्यावर CNB ठिकाण दर्शविणारे दिशादर्शक फलक (Road Sinage) लावावे.

या कामांच्या नियमित तपासणी बरोबरच जिल्हाधिकारी व शासन स्तरावरून स्वैर (Random) पध्दतीने तपासणी करण्यात येईल.

ब) खोलीकरण करणे :

अस्तित्वातील सिमेंट नाला बांधातील गाळ काढणे व नाला खोलीकरण करणे तसेच खोलीकरणासह नवीन सिमेंट काँक्रीट नाला बांध बांधणे संदर्भात मार्गदर्शक सूचना संदर्भाधीन शासन निर्णय दिनांक ९ मे, २०१३ अन्वये निर्गमित करण्यात आल्या आहेत. त्यानुसार कार्यवाही करावी.

क) वनीकरण :

नाला खोलीकरण केल्यानंतर काठावर टाकण्यात आलेल्या मातीवर महात्मा गांधी राष्ट्रीय रोजगार हमी योजनेतून (MGNREGA) वृक्ष लागवड करावी. यामुळे नाला काठांना बळकटी येईल.

ड) सर्वसाधारण सूचना:

१. सिमेंट बांध, खोलीकरण करणे, खोल सलग समतल चर, गॅबियन बंधारे यांचे स्वतंत्र अंदाजपत्रके तयार करावीत. सिमेंट नाला बांध व खोलीकरण करणे याबाबतची एका साखळीची एकत्रित (Club) करून निविदा काढावी.
२. खोल सलग समतल चर व गॅबियन बंधाऱ्यांची कामे कृषि यंत्रणेमार्फत करावीत.

९. अंमल :

या शासन निर्णयाचा अंमल (Enforcement) निर्गमित केल्याच्या दिनांकापासून लागू होईल.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३१११२१६०३०८५७२६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

**Sunil
Sahebrao
Chavan**

Digitally signed by Sunil Sahebrao Chavan
DN: c=IN, o=GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, ou=RDD & WATER CONSERVATION DEPT, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=Sunil Sahebrao Chavan
Date: 2013.11.19 15:45:46 +05'30'

(सुनील चव्हाण)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे खाजगी सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. सर्व सन्माननीय विधानसभा/ विधान परिषद व संसद सदस्य,
६. मा.मंत्री (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव,

७. मा.राज्यमंत्री (जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक,
८. सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
९. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य यांचे स्वीय सहाय्यक,
१०. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
११. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव , मंत्रालय, मुंबई,
१२. विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३. संचालक (मृदसंधारण), कृषि आयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१४. मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण) व विदर्भ सघन सिंचन विकास कार्यक्रम, पुणे व नागपूर,
१५. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१६. संचालक, महाराष्ट्र सुदूर सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१७. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१८. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे,
१९. अपर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे,
२०. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता),
२१. सर्व जिल्हाधिकारी,
२२. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
२३. महालेखापाल १/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर (लेखा परीक्षा व लेखा व अनुज्ञेयता),
२४. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
२५. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई,
२६. सर्व उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
२७. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
२८. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
२९. सर्व कार्यकारी अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण),
३०. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
३१. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३२. सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, ग्रा.वि.व ज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३३. नियोजन विभाग/ वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३४. कार्यासन.जल-११, ग्रा.वि.व ज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई, जल-७, निवड नस्ती.

सं.क्र. १०७६/२०१३
५१५१३

१८८८

महाराष्ट्र शासन, जलसंपदा विभाग,
अधीक्षक अभियंता, दगाडौ धरण मंडळ,
मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटना, दिंडोरीरोड, नासिक-४२२ ००४.
दूरध्वनी क्र. (०२५३) २५३०७०८ - फॅक्स २५३०७०८.
e-mail : mdcdo_nsk@dataone.in, se.mdcdo@gmail.com

जा.क्र. म.सं.सं./दध/ द.ध.-१ / साठवण बंधारा/ २४४/२०१३

दि:- १९/०८/२०१३

प्रति,

मुख्य अभियंता,
लघुपाटबंधारे (स्थानिकस्तर),
बंगला नं.१२, जेलरोड, येरवडा,
पुणे.६.

श्री करंड ज.७

१/३

विषय :- सिमेंट बंधान्याच्या काटछेदाबाबत.

- संदर्भ :-
- १) मा.महासंचालक, मेरी, नाशिक यांचे परीपत्रक जा.क्र सीडीओ / साठवण बंधारा / ७०५ / (७३/२००५) / द.ध.१ / २३७ दिनांक २८ जुलै २००५
 - २) मुख्य अभियंता, ल.पा.(स्था.स्तर), पुणे यांचे पत्र जा.क्र मु.अ.१३ विअ.१/ प्रशा ४/३०५२/ दिनांक २०/०५/२०१३
 - ३) अधीक्षक अभियंता, ल.पा.(स्था.स्तर), पुणे यांचे पत्र जा.क्र प्रशा २/ २२२३ / दिनांक ०८/०५/२०१३.
 - ४) मुख्य अभियंता, ल.पा.(जलसंधारण), पुणे यांचे पत्र जा.क्र ३ विअ १/ प्रशा ४/४९६१ दिनांक ०९/०७/२०१३.
 - ५) संचालक मृदूसंधारण व पाणलोटक्षेत्र व्यवस्थापन कृषी आयुक्तालय, म.रा, पुणे १ यांचे जा.क्र मृदसं / मृद ६/ सिनांव / बैठक / ३२४७ / दिनांक १०/०७/२०१३
 - ६) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, मुंबई यांचे पत्र जा.क्र. अ.शा.प्र.क्र जलसं २०१२ / प्र.क्र. १ / जल ७ दिनांक ११ जुलै २०१३.

बंद नसून जोडवे
५/९/१३

मुख्य अभियंता व सहसचिव (रोहयो), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे अर्ध शासकिय पत्र क्र रोहयो -२००४ / प्र.क्र १८८ / रोहयो-६ दिनांक ०३ सप्टेंबर २००४ च्या अनुषंगाने जलसंधारण , कृषी व जिल्हा परिषद विभागांच्या योजनेतर्गत येणाऱ्या बांधकामांच्या आर्थिक निकषाचा संवांगाने विचार करून मध्यवर्ती संकल्पचित्र संघटनेने जमिनीखाली जास्तीत जास्त १.२० मी. खोल व जमिनीच्यावर जास्तीत जास्त ३.० मी उंचीसाठीचे साठवण बंधारे संधानक एम १० मध्ये संकल्पित करून जलसंपदा विभागाच्या परिपत्रक संदर्भ क्र १ नुसार निर्गामीत केलेले आहेत. आर्थिक निकषांचा विचार करता साठवण बंधान्यांचे

काटछेदांचे संकल्पन हे अधोबाजूचे उतार कमीत कमी विचारात घेवून व संधानक एम-१५ ऍवजी एम-१० विचारात घेवून करण्यात आलेले आहे. आपण सुचविल्या प्रमाणे पक्षिभेतीचा अधोबाजूचा उतार कमी करण्यात येत आहे. तसेच free board व water cushion ची रूंदी देखील economical करण्यात आली आहे.

सर्वसाधारणपणे जलसंधारण विभागाचे बंधारे हे दगडी बांधकामांमध्ये करण्यात आलेले आहेत व ते अतिशय चांगल्या प्रकारे कार्यरत आहेत. वर्तमान परिस्थितीत कुशल कारागीर मिळत नसल्याने तसेच आर्थिक मापदंडात बसण्याच्या दृष्टीने दगडी बांधकामांमध्ये एम-१० संधानकातील बंधारे प्रस्तावित करण्यात आलेले आहेत. तसेच एम-१० संधानकातील बंधारे mass concrete मध्ये असल्याने प्रचलीत सि.डी.ओ. practice नुसार temp reinforcement प्रस्तावित करण्यात आलेले नाही. बंधान्यांच्या काटछेदांचे संकल्पन हे स्थैर्यपृथःकरणात Gravity structure म्हणून करण्यात आलेले असून स्थैर्यपृथःकरणात संधानकाची घनता (density) विचारात घेतली जाते त्यामुळे संधानक एम-१० ऍवजी एम-१५ मध्ये केल्यास बंधाराचा काटछेदात कोणत्याही प्रकारचा बदल होत नसल्याने सदर बाब ही खर्चिक होईल. म्हणून सिमेंट बंधारे पूर्वी संकल्पित केल्याप्रमाणेच एम-१० मध्येच ठेवावेत.

जमीन पातळी पासून बंधान्याची पाया पातळी जितकी खोल घेतली तितकी बंधान्याच्या उंचीत वाढ होईल व स्थैर्यपृथःकरणात बंधान्याच्या उधोबाजूकडील उतारात वाढ होऊन बंधान्याच्या पाया रूंदीत वाढ होईल तसेच ऊर्जाव्यय रचनेच्या लांबीत वाढ होईल व अनुषंगाने एकूण बांधकाम खर्चात लक्षणीय वाढ होईल म्हणून १.२ मी. पेक्षा जास्त खोलीवर पायाखडक असेल तर अशी साईट सिमेंट बंधान्यासाठी अव्यवहार्य (unfeasible) समजावी म्हणून १.२ मी. पेक्षा जास्त खोलीवर खडक असेल अशा जागा निवडू नयेत.

परिपत्रकाच्या आधारे कृषी व जलसंधारण विभागामार्फत प्रथम टप्प्यात सुमारे १४२३ सिमेंट बंधान्यांची कामे पूर्ण करण्यात आलेले असल्याचे आपणाकडून कळविण्यात आलेले आहे.

जलसंधारण विभागाचा शासन निर्णय क्र राकृत्यो-२०११/ प्र.क्र.७२ / जल-७ / दिनांक ०९ मे २०१३ यात नाला खोलीकरण या योजनेचे उद्दिष्टांबाबत मार्गदर्शक सुचना दिलेल्या आहेत.

१. सर्वसाधारणपणे बहुतांश ठिकाणी नाल्यास तीव्र उतार असल्याने बंधान्याच्या ऊर्ध्व बाजूस अपेक्षित साठवण क्षेत्र उपलब्ध होऊ शकत नाही.
२. नाल्याचा नैसर्गिक प्रवाह अडविला गेल्याने मोठ्या पुराच्यावेळी नाल्याच्या दोन्ही तिरांवर पाणी पसरून तिरांवरील शेत जमीनीचे नुकसान होणे व out flanking होऊन दोन्ही तिरांवरील शेत जमीनीची धुप होते व अनाठायी दुरूस्ती खर्चात वाढ होते.

- ३. बंधान्यामुळे मोठ्या पुराच्यावेळी नाल्याच्या H.F.L. व A.H.F.L. वाढल्यामुळे आजूबाजूच्या शेतकऱ्यांच्या झालेल्या नुकसानीच्या compensation चा प्रश्न उदभवतो.
- ४. सदर सिमेंट बंधारे काही वर्षांतच गाळ, रेती व मातीने भरून जलसंधारणाचा उद्देश असफल होईल तसेच बंधान्याची साठवण क्षमता अबाधित ठेवण्यासाठी बंधारात साठलेला गाळ शेतकऱ्यांनी घेऊन जाणे अपेक्षित असतं मात्र प्रत्यक्षात बहुतांश नाल्यात साठलेला गाळ हा शेती उपयोगी असणार नाही त्यामुळे सदर गाळ शेतकरी उचलून नेतीलच याची शाश्वती नाही.
- ५. सदर बंधान्याचे बांधकाम पूर्ण झाले नंतर व्यवस्थापनाकरीता स्थानिक शेतकरी समूहाकडे प्रकल्प सोपविण्यात येतात. आता पर्यंत बांधण्यात आलेल्या महाराष्ट्रातील सुमारे ४०,००० बंधान्याच्या बाबतीत स्थानिक शेतकरी समूहाचा सहभाग नगण्य व उदासिन असल्याचे निदर्शनास आल्याचे समजते.
- ६. बंधान्यांच्या पक्ष भिती या मुख्यत्वे नाल्याच्या दोन्ही तिरांवरील शेतजमीनीत जात असल्याने संबंधीत शेतकरी अनुमती देण्यास उत्सुक नसतात असा जुना अनुभव आहे.

म्हणून तांत्रिक, आर्थिक, भौतिक व व्यवस्थापकीय बाबींचा विचार करता नवीन सिमेंट बंधान्या ऐवजी नाल्यांचे सुमारे ५.० मी. पर्यंत किंवा कठीण खडक या पैकी जे कमी असेल तितक्या खोलीची डोह निर्माती करणे हा लाभदायी पर्याय ठरू शकतो. पर्यावरणास हानी न पोहोचता पाणी साठविण्याचा हेतू कित्येक पटीने साध्य होवू शकतो. तसेच नाल्याच्या ४ ते ५ मी. खोलीकरणामुळे भुजल पुनर्भरण होऊन पाणी साठा हा जमीनी खाली होत असल्याने पाण्याचे बाष्पीभवन नगण्य होते व सुमारे ३० ते ३५ % बाष्पीभवनामुळे होणारा पाणी नाश कमी होईल. भुगर्भातील पाणी पातळीत वाढ होऊन पाणलोट क्षेत्रातील विहिरी व बोअरवेलच्या पाणी पातळीत वाढ होऊन सिंचन क्षमतेत वाढ होईल. २०-२५ लक्ष किमतीचे असे खर्चीक सिमेंट बंधारे मोठ्या प्रमाणात नव्याने बांधण्यापेक्षा महाराष्ट्रातील यापूर्वी बांधण्यात आलेल्या सुमारे ४०,००० बंधान्यांच्या वरच्या बाजूला ३.० मी. खोलीचे डोह प्रत्येकी सुमारे १० लक्ष किमतीपर्यंत मोठ्या प्रमाणात घेतल्यास प्रचंड प्रमाणात जलसंधारणाचा उद्देश पार पाडता येईल कारण सिमेंट बंधारे बांधणे हा आपला उद्देश नसून मोठ्या प्रमाणात जलसंधारण करणे हा आहे. म्हणून सिमेंट बंधारे नव्याने बांधण्याचा खर्च वाचवून जुन्या बंधान्यांच्या वरच्या बाजूला ४ ते ५ मी. खोलीचे डोह मोठ्या प्रमाणात हाती घेणे संयुक्तीक होईल. तसेच जेथे जुने बंधारे नसतील तेथे सिमेंट बंधारे न बांधता फक्त १५० ते २०० मी. लांबीचे ४ ते ५ मी. खोल डोह कठीण खडक न फोडता जर खोदले तर सिमेंट बंधारे न बांधता मोठ्या प्रमाणात कित्येक पटीने पाणी साठवून जलसंधारणाचा उद्देश सफल होऊ शकेल. कृपया या पूर्वी बांधलेल्या ४०,००० बंधान्यांचा अनुभव लक्षात घेता नवीन सिमेंट बंधान्यांवरील मोठ्या प्रमाणात होणारा खर्च

वाचवण्याबाबत योग्य तो निर्णय घेणेस विनंती आहे. नवीन सिमेंट बंधारे घेण्याऐवजी शिरापूर पॅटर्नच्या धर्तीवर खडक न फोडता ४ ते ५ मी. खोलीचे डोह घेणे संयुक्तीक होईल.

हे आपल्या माहितीसाठी व पुढिल योग्य त्या कार्यवाहीसाठी सस्नेह अग्रेषित.

मा. महासंचालक यांच्या मान्यतेने.

सोबत :- ~~दोस्त~~ तक्ते.

Mail
मुख्य अभियंता,

संकल्पन, प्रशिक्षण, संशोधन व सुरक्षितता,
महाराष्ट्र अभियांत्रिकी प्रशिक्षण प्रबोधिनी,
नाशिक - ४२२००४.

प्रत :- मा.प्रधान सचिव, (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना माहितीस्तव सविनय सादर.

(लक्षवेध :- रा.ब.घोटे, मु.अ. (द.व प्र) व सहसचिव)

प्रत :- मा.प्रधान सचिव, ग्राम विकासा व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना माहितीस्तव सविनय सादर.

प्रत :- मा.महासंचालक, महाराष्ट्र अभियांत्रिकी संशोधन संस्था, नाशिक यांना माहितीस्तव सविनय सादर.

प्रत :- संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, कृषी आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे १ यांना माहितीसाठी सस्नेह अग्रेषित.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता, ल.पा.(स्थानिक स्तर) मंडळ, बंगला नं.३, येरवडा, पुणे ६ यांना माहितीसाठी रवाना.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता, ल.पा.(स्थानिक स्तर) मंडळ, त्रंबक रोड, नाशिक यांना माहितीसाठी रवाना.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता, ल.पा.(स्थानिक स्तर) मंडळ, अमरावती यांना माहितीसाठी रवाना.

प्रत :- अधीक्षक अभियंता, ल.पा.(स्थानिक स्तर) मंडळ, औरंगाबाद यांना माहितीसाठी रवाना.

904

TABLE SHOWING DETAILS OF CEMENT CONCRETE BANDHARA M15 - 40 MSA
OVERFLOW WEIR SECTION

No	Ht. above river bed level "Hw" in m	Depth of found. "h" in m	Flood lift "FL" in m	Free Board in m	Top Width "Tw" in m	U/S Slope "n"	D/S Slope "n"	Foundation width "bw" in m	Apron Length "Lb" in m	End Weir		
										Height "hw" in m	Top width in m	Bottom width "b" in m
10	1.50	0.60	1.00	1.00	0.60	0.00	0.50	1.650	3.10	0.50	0.30	0.700
11	1.50	0.60	1.40	1.00	0.60	0.00	0.50	1.650	3.50	0.50	0.30	0.700
12	1.50	0.90	1.00	1.00	0.60	0.00	0.55	1.920	3.40	0.50	0.30	0.700
13	1.50	0.90	1.40	1.00	0.60	0.00	0.55	1.920	3.80	0.50	0.30	0.700
14	1.50	1.20	1.00	1.00	0.60	0.00	0.55	2.085	3.70	0.50	0.30	0.700
15	1.50	1.20	1.40	1.00	0.60	0.00	0.55	2.085	4.10	0.50	0.30	0.700
16	2.00	0.60	1.00	1.00	0.60	0.00	0.55	2.030	3.60	0.50	0.30	0.700
17	2.00	0.60	1.40	1.00	0.60	0.00	0.55	2.030	4.00	0.50	0.30	0.700
18	2.00	0.60	1.80	1.00	0.60	0.00	0.60	2.100	4.40	0.50	0.30	0.700
19	2.00	0.90	1.00	1.00	0.60	0.00	0.55	2.195	3.90	0.50	0.30	0.700
20	2.00	0.90	1.40	1.00	0.60	0.00	0.55	2.195	4.30	0.50	0.30	0.700
21	2.00	0.90	1.80	1.00	0.60	0.00	0.60	2.340	4.70	0.50	0.30	0.700
22	2.00	1.20	1.00	1.00	0.60	0.00	0.60	2.520	4.20	0.50	0.30	0.700
23	2.00	1.20	1.40	1.00	0.60	0.00	0.60	2.520	4.60	0.50	0.30	0.700
24	2.00	1.20	1.80	1.00	0.60	0.00	0.60	2.520	5.00	0.50	0.30	0.700
25	2.50	0.60	1.00	1.00	1.00	0.00	0.40	2.240	4.10	0.50	0.30	0.700
26	2.50	0.60	1.40	1.00	1.00	0.00	0.40	2.240	4.50	0.50	0.30	0.700
27	2.50	0.60	1.80	1.00	1.00	0.00	0.45	2.395	4.90	0.50	0.30	0.700
28	2.50	0.90	1.00	1.00	1.00	0.00	0.45	2.530	4.40	0.50	0.30	0.700
29	2.50	0.90	1.40	1.00	1.00	0.00	0.45	2.530	4.80	0.50	0.30	0.700
30	2.50	0.90	1.80	1.00	1.00	0.00	0.45	2.530	5.20	0.50	0.30	0.700
31	2.50	1.20	1.00	1.00	1.00	0.00	0.50	2.850	4.70	0.50	0.30	0.700
32	2.50	1.20	1.40	1.00	1.00	0.00	0.50	2.850	5.10	0.50	0.30	0.700
33	2.50	1.20	1.80	1.00	1.00	0.00	0.50	2.850	5.50	0.50	0.30	0.700
34	3.00	0.60	1.00	1.00	1.00	0.00	0.45	2.620	4.60	0.50	0.30	0.700
35	3.00	0.60	1.40	1.00	1.00	0.00	0.45	2.620	5.00	0.50	0.30	0.700
36	3.00	0.60	1.80	1.00	1.00	0.00	0.45	2.620	5.40	0.50	0.30	0.700
37	3.00	0.60	2.20	1.00	1.00	0.00	0.50	2.800	5.80	0.50	0.30	0.700
38	3.00	0.90	1.00	1.00	1.00	0.00	0.45	2.755	4.90	0.50	0.30	0.700
39	3.00	0.90	1.40	1.00	1.00	0.00	0.45	2.755	5.30	0.50	0.30	0.700
40	3.00	0.90	1.80	1.00	1.00	0.00	0.50	2.950	5.70	0.50	0.30	0.700
41	3.00	0.90	2.20	1.00	1.00	0.00	0.50	2.950	6.10	0.50	0.30	0.700
42	3.00	1.20	1.00	1.00	1.00	0.00	0.50	3.100	5.20	0.50	0.30	0.700
43	3.00	1.20	1.40	1.00	1.00	0.00	0.50	3.100	5.60	0.50	0.30	0.700
44	3.00	1.20	1.80	1.00	1.00	0.00	0.50	3.100	6.00	0.50	0.30	0.700
45	3.00	1.20	2.20	1.00	1.00	0.00	0.50	3.100	6.40	0.50	0.30	0.700

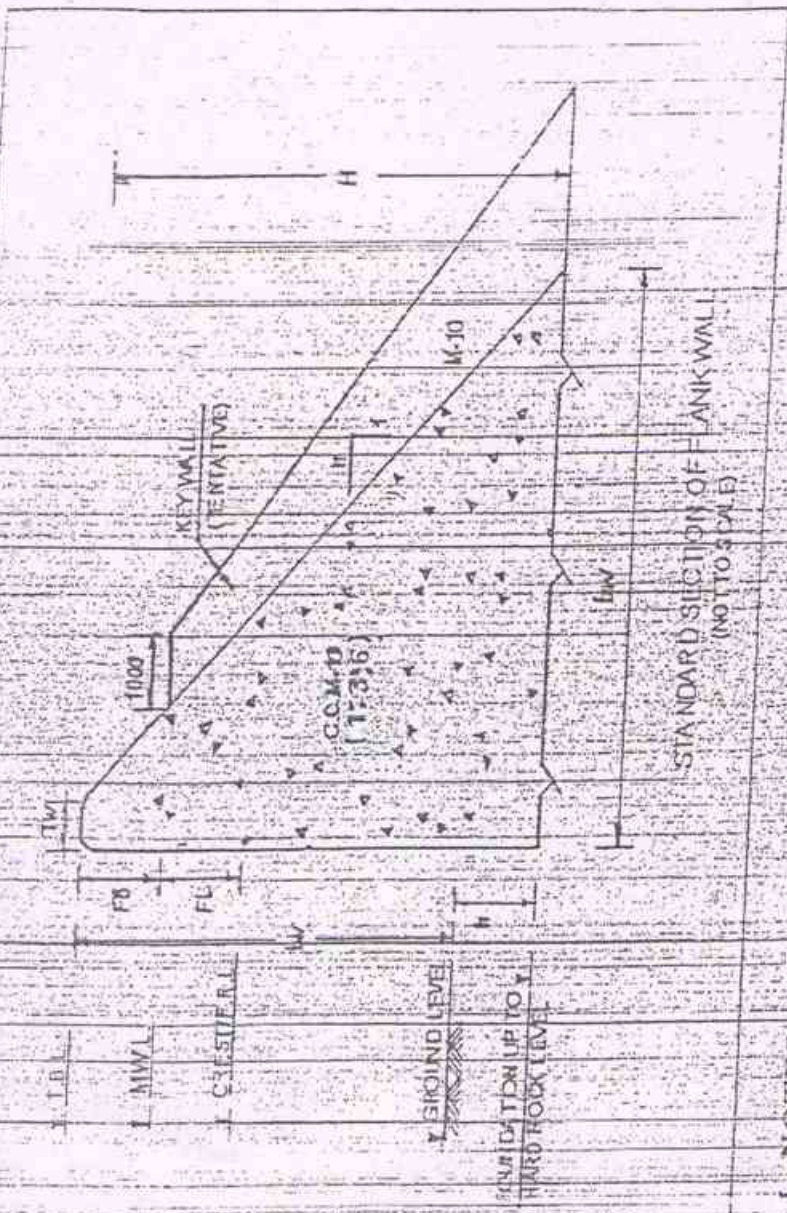
सहपत्र- 4

- 924-

TABLE SHOWING DETAILS OF CEMENT CONCRETE BANDHARA M15 - 40 MSA

FLANK WALL

Sr. No	Ht. above GL "Hw" in m	Depth of found. "h" in m	Flood lift "FL" in m	Flank wall height "H" in m	Top Width "Tw" in m	Water side slope	Earth side slope "n"	Base width "bw" in m
1	3.50	0.60	1.00	4.10	0.60	0.00	0.50	2.650
2	3.90	0.60	1.40	4.50	0.60	0.00	0.55	3.075
3	3.50	0.90	1.00	4.40	0.60	0.00	0.55	3.020
4	3.90	0.90	1.40	4.80	0.60	0.00	0.55	3.240
5	3.50	1.20	1.00	4.70	0.60	0.00	0.55	3.185
6	3.90	1.20	1.40	5.10	0.60	0.00	0.55	3.405
7	4.00	0.60	1.00	4.60	0.60	0.00	0.55	3.130
8	4.40	0.60	1.40	5.00	0.60	0.00	0.55	3.350
9	4.80	0.60	1.80	5.40	0.60	0.00	0.60	3.840
10	4.00	0.90	1.00	4.90	0.60	0.00	0.60	3.540
11	4.40	0.90	1.40	5.30	0.60	0.00	0.60	3.780
12	4.80	0.90	1.80	5.70	0.60	0.00	0.60	4.020
13	4.00	1.20	1.00	5.20	0.60	0.00	0.60	3.720
14	4.40	1.20	1.40	5.60	0.60	0.00	0.60	3.960
15	4.80	1.20	1.80	6.00	0.60	0.00	0.60	4.200
16	4.50	0.60	1.00	5.10	0.60	0.00	0.60	3.660
17	4.90	0.60	1.40	5.50	0.60	0.00	0.60	3.900
18	5.30	0.60	1.80	5.90	0.60	0.00	0.60	4.140
19	4.50	0.90	1.00	5.40	0.60	0.00	0.60	3.840
20	4.90	0.90	1.40	5.80	0.60	0.00	0.60	4.080
21	5.30	0.90	1.80	6.20	0.60	0.00	0.60	4.320
22	4.50	1.20	1.00	5.70	0.60	0.00	0.60	4.020
23	4.90	1.20	1.40	6.10	0.60	0.00	0.60	4.260
24	5.30	1.20	1.80	6.50	0.60	0.00	0.65	4.825
25	5.00	0.60	1.00	5.60	0.60	0.00	0.60	3.960
26	5.40	0.60	1.40	6.00	0.60	0.00	0.60	4.200
27	5.80	0.60	1.80	6.40	0.60	0.00	0.65	4.760
28	6.20	0.60	2.20	6.80	0.60	0.00	0.65	5.020
29	5.00	0.90	1.00	5.90	0.60	0.00	0.60	4.140
30	5.40	0.90	1.40	6.30	0.60	0.00	0.65	4.695
31	5.80	0.90	1.80	6.70	0.60	0.00	0.65	4.955
32	6.20	0.90	2.20	7.10	0.60	0.00	0.65	5.215
33	5.00	1.20	1.00	6.20	0.60	0.00	0.60	4.320
34	5.40	1.20	1.40	6.60	0.60	0.00	0.65	4.890
35	5.80	1.20	1.80	7.00	0.60	0.00	0.65	5.150
36	6.20	1.20	2.20	7.40	0.60	0.00	0.65	5.410

GENERAL NOTES

- 1) The grade of concrete for flank wall shall be M-15 (PCC).
- 2) The top corners of flank wall shall be rounded suitably.
- 3) Due care should be taken for providing good & rigid formwork, proper compaction by using vibrator & adequate curing.
- 4) Necessity and dimensions of key wall should be decided as per site condition.

(Signature)
 (R.V. Jaitare)
 Engr. M.D.S
 (C) Nashik, 4

(Signature)
 (P.R. Bhamare)
 Sr. Intending Engineer (M.D.)
 Engineering Organisation, Nashik, 4

No. 100
 Date: 10/10/2009
 Mr. P. R. Chaudhari, C.E., Nashik
 Mr. P. R. Chaudhari, C.E., Nashik
 Mr. P. R. Chaudhari, C.E., Nashik

GENERAL NOTES

- 1) THE GRADE OF CONCRETE FOR WEIR APRON & END WEIR SHALL BE M15 - 40MSA (IS:10263)
- 2) THE TOP CORNERS OF OVERTFLOW SECTION & END WEIR SHALL BE ROUNDED SUITABLY
- 3) DUE CARE SHOULD BE TAKEN FOR PROVIDING GOOD AIRIGD FORMWORK, PROPER COMPACTION BY USING VIBRATOR & ADEQUATE CURING.
- 4) PROVISION OF APRON FOR E.D.A. IS NOMINAL.

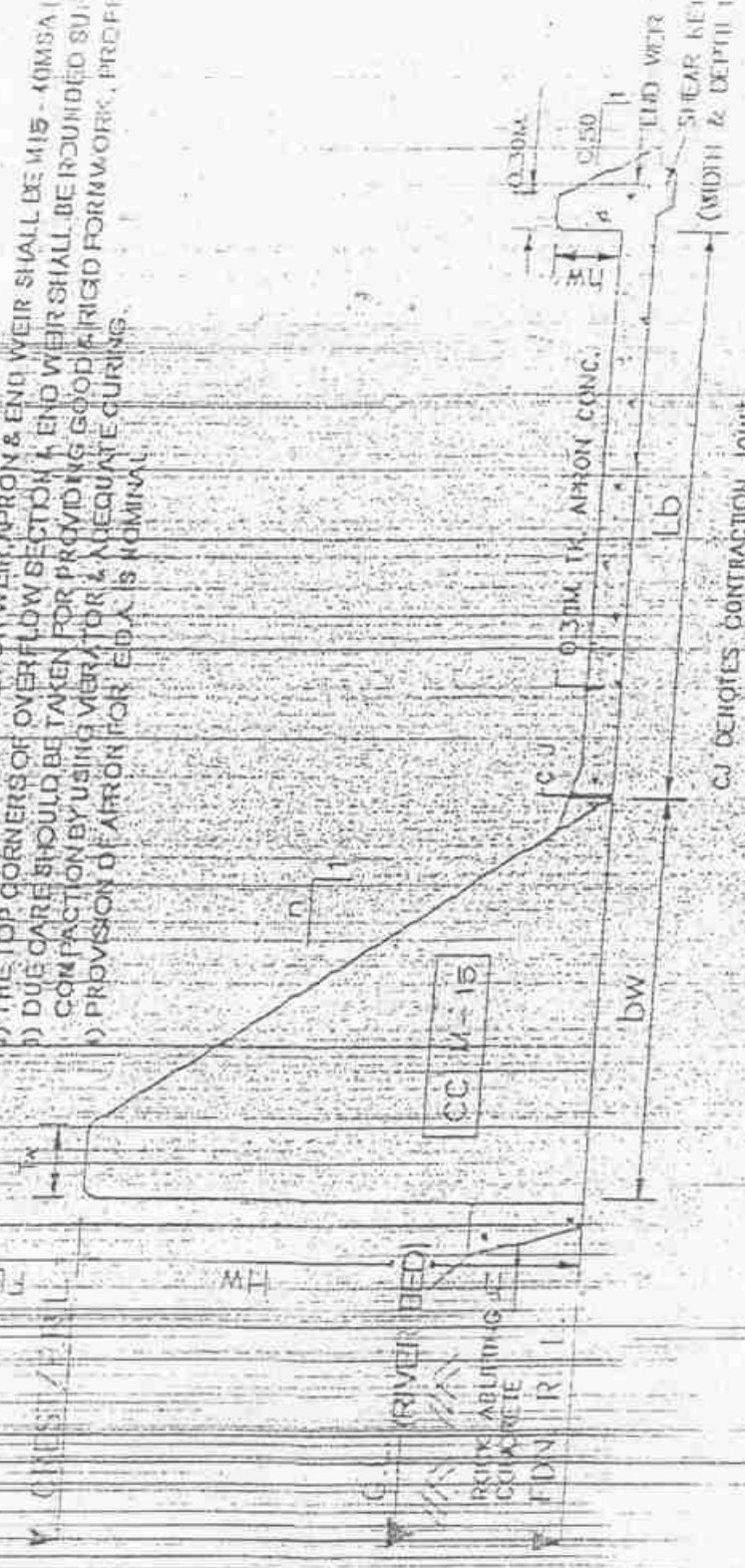

FIGURE SHOWING TYPICAL SECTION OF WEIR

P. R. Chaudhari
 (P. R. Chaudhari)
 C.E., M.D. 1
 C.D.O., Nashik, 4

P. R. Chaudhari
 (P. R. Chaudhari)
 Eng. Engr. M.D. 1
 C.D.O., Nashik, 4

P. R. Chaudhari
 (P. R. Chaudhari)
 Superintending Engineer (M.D. 1)

नाला खोलीकरणासह साखळी सिमेंट

काँक्रीट नाला बांध : CNB

एकत्रित मार्गदर्शक सूचना :

महाराष्ट्र शासन

जलसंधारण विभाग

शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.१/जल-७

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख: १ जानेवारी, २०१४

वाचा :

१) शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, समक्रमांक : दिनांक १२ नोव्हेंबर, २०१३.

शासन शुध्दीपत्रक :

शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, दिनांक १२ नोव्हेंबर, २०१३ मधील परि.४ मधील पहिली ओळ “सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे M-१० संधानकाएवजी M-१५ संधानकात करावीत” ऐवजी “सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे M-१० संधानकात करावी” असे वाचावे.

प्रशासकीय मान्यता देताना विचारात घ्यावयाच्या बाबी मधील मुद्दा क्र.१ व २ रद्द करुन त्याऐवजी खालील मजकूर वाचावा. तसेच त्यात मुद्दा क्र.६ व ७ नव्याने समाविष्ट करण्यात येत आहेत.

१. सिमेंट नाला बांध हा पुर्नभरणाचा उपचार (Recharge Structure) आहे. राज्यातील भौगोलिक परिस्थिती/भू-गर्भातील जमिनीचा प्रकार यांचा विचार करता जमिनीत पाणी किती प्रमाणात मुरते, याचे निश्चित प्रमाण निश्चित करता येत नाही. त्यामुळे सिमेंट नाला बांधाचे आर्थिक मापदंड पाणी साठ्याशी निगडीत असणार नाहीत. तथापि, सिमेंट नाला बांधाची प्रती स.घ.मी. संकल्पित किंमत (Notional Cost) संदर्भासाठी अलहिदा कळविण्यात येईल.

६. सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची स्थळ निश्चिती :

अ.क्र.	नालातळाचा उतार (टक्के)	प्राधिकारी	शेरा
१	० ते २	उपविभागीय कृषि अधिकारी/ कार्यकारी अभियंता (लघुसिंचन)	सर्वसाधारण उतार
२	२ ते ३	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी/ अधीक्षक अभियंता	विशेष उतार

१. सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे सर्वसाधारण उतार वर्गवारीत करावीत.

२. विशेष उतार वर्गवारीत सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे करताना स्थळ निश्चिती प्राधिकार्याचा अहवाल अनिवार्य.

३. ३ टक्के पेक्षा जास्त नालातळ उतान्याच्या ठिकाणी सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे घेऊ नयेत.

७. सिमेंट काँक्रीट नाला बांध लांबी निश्चिती :

अ.क्र.	सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी (मीटर)	प्राधिकारी	शेरा
१	० ते २०	उपविभागीय कृषि अधिकारी/ कार्यकारी अभियंता(लघुसिंचन)	सर्वसाधारण लांबी
२	२० ते २५	जिल्हा अधीक्षक कृषि अधिकारी/ अधीक्षक अभियंता (लघुसिंचन)	विशेष लांबी-१
३	२५ ते ३०	विभागीय कृषि सहसंचालक/ अधीक्षक अभियंता (लघुसिंचन)	विशेष लांबी-२

१. सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे सर्वसाधारण लांबी या वर्गवारीत करावीत.
२. विशेष लांबी वर्गवारीत सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे घेताना स्थळ निश्चिती प्राधिकार्याचा अहवाल अनिवार्य.
३. सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी ३० मीटर पेक्षा जास्त असू नये.

तांत्रिक मान्यता देताना विचारात घ्यावयाच्या बाबी मधील मुद्दा क्र.१ व ३ रद्द करण्यात येत असून त्याऐवजी खालीलप्रमाणे मुद्दा क्र.१ समाविष्ट करण्यात येत आहे.

१. सिमेंट नाला बांध हा पुर्नभरणाचा उपचार (Recharge Structure) आहे. राज्यातील भौगोलिक परिस्थिती/भू-गर्भातील जमिनीचा प्रकार यांचा विचार करता जमिनीत पाणी किती प्रमाणात मुरते, याचे निश्चित प्रमाण निश्चित करता येत नाही. त्यामुळे सिमेंट नाला बांधाचे आर्थिक मापदंड पाणी साठ्याशी निगडीत ठेवू नयेत.

सदर शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०१०११५५०४७६४२६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सुनील चव्हाण)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे खाजगी सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,

३. मा.उप मुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. सर्व सन्माननीय विधानसभा/ विधान परिषद व संसद सदस्य,
६. मा.मंत्री (जलसंधारण) यांचे खाजगी सचिव,
७. मा.राज्यमंत्री (जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक,
८. सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
९. मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन यांचे स्वीय सहाय्यक,
१०. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
११. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
१२. विभागीय आयुक्त (सर्व),
१३. आयुक्त (कृषि), महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१४. संचालक (मृदसंधारण), कृषि आयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१५. मुख्य अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण) व विदर्भ सघन सिंचन विकास कार्यक्रम, पुणे व नागपूर,
१६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१७. संचालक, महाराष्ट्र सुदूर सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१८. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे,
२०. अपर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे,
२१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता),
२२. सर्व जिल्हाधिकारी,
२३. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
२४. सर्व उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
२५. महालेखापाल १/२, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई/नागपूर (लेखा परीक्षा व लेखा व अनुज्ञेयता),
२६. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
२७. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई,
२८. सर्व विभागीय कृषि सहसंचालक,
२९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
३०. सर्व कार्यकारी अभियंता, लघु सिंचन (जलसंधारण),
३१. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
३२. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३३. सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, ग्रा.वि.व ज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३४. नियोजन विभाग/ वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३५. कार्यासन.जल-११, ग्रा.वि.व ज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३६. जल-७, निवड नस्ती.

नाला खोलीकरणासह साखळी सिमेंट काँक्रीट
नाला बांध : CNB एकत्रित मार्गदर्शक सूचना.

**महाराष्ट्रशासन
जलसंधारण विभाग**

शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक: जलसं-२०१२/प्र.क्र.१/जल-७

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग

मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.

तारीख : १४ फेब्रुवारी, २०१४

वाचा:

- १) शासन शुध्दीपत्रक, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, समक्रमांक
दिनांक १ जानेवारी २०१४

शासन शुध्दीपत्रक :

शासन शुध्दीपत्रक ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, दिनांक १ जानेवारी, २०१४ मधील
मुद्दा क्र. ६ व ७ रद्द करण्यात येत असून तो खालील प्रमाणे वाचावा.

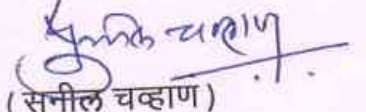
६. सिमेंट काँक्रीट स्थळ निश्चिती (नाला बांध उतारानुसार) :

अ.क्र.	नालातळाचा उतार (टक्के)	प्राधिकारी	शेरा
१	० ते ३	उपविभागीय कृषि अधिकारी/कार्यकारी अभियंता (लघुसिंचन)	३ टक्के पेक्षा जास्त नालातळ उतारान्याच्या ठिकाणी सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची कामे घेऊ नयेत.

७. सिमेंट काँक्रीट स्थळ निश्चिती (नाला बांध लांबीनुसार) :

अ.क्र.	सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी (मीटर)	प्राधिकारी	शेरा
१	० ते ३०	उपविभागीय कृषि अधिकारी/कार्यकारी अभियंता (लघुसिंचन)	सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी ३० मीटर पेक्षा जास्त असू नये.

सदर शुध्दीपत्रक निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०२१४१७४७०६०६२६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे. महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुनील चव्हाण)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
५. सर्व सन्माननीय विधानसभा/ विधान परिषद व संसद सदस्य,
६. मा.मंत्री (जलसंधारण)यांचे खाजगी सचिव,
७. मा.राज्यमंत्री (जलसंधारण) यांचे स्वीय सहाय्यक,
८. सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
९. अपर मुख्य सचिव (कृषि), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१०. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
११. अपर मुख्य सचिव, महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त (कृषि), कृषि आयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१३. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१४. संचालक (मृदसंधारण), कृषिआयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१५. मुख्य अभियंता, लघुसिंचन(जलसंधारण), पुणे,
१६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१७. संचालक, महाराष्ट्र सुदूर सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१८. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१९. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरा पाणलोट विकास यंत्रणा, पुणे,
२०. अपर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरापाणलोटविकासयंत्रणा, पुणे,
२१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता),
२२. सर्व जिल्हाधिकारी,
२३. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी/ अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
२४. महालेखापाल १/२, महाराष्ट्रराज्य, मुंबई/नागपूर (लेखापरीक्षा व लेखा व अनुज्ञेयता),
२५. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,

२६. निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई,
२७. उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर,
२८. विभागीय कृषिसहसंचालक, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, लातूर, कोल्हापूर, अमरावती, नागपूर,
२९. सर्व जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी,
३०. सर्व कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन(जलसंधारण),
३१. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
३२. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३३. सर्वसह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी, ग्रा.वि.वज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३४. नियोजनविभाग/वित्तविभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३५. कार्यासन जल-११, ग्रा.वि.वज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३६. जल-७, निवडनस्ती.

नाला खोलीकरणासह साखळी सिमेंट काँक्रीट
नाला बांध : CNB एकत्रित मार्गदर्शक सूचना.

महाराष्ट्र शासन
जलसंधारण विभाग

शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक: जलसं-२०१२-प्र.क्र.१/जल-७

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
तारीख: २८ फेब्रुवारी, २०१४

वाचा:

१) शासन शुध्दीपत्रक ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०१४

शासन शुध्दीपत्रक :

शासन शुध्दीपत्रक ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०१४ मधील मुद्दा क्र. ७ रद्द करण्यात येत असून तो खालील प्रमाणे वाचावा.

७. सिमेंट काँक्रीट स्थळ निश्चिती (नाला बांध लांबीनुसार) :

अ.क्र.	सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी (मीटर)	प्राधिकारी	शेरा
१	५ ते ५०	उपविभागीय कृषि अधिकारी/कार्यकारी अभियंता (लघुसिंचन)	सिमेंट काँक्रीट नाला बांधाची लांबी ५० मीटर पेक्षा जास्त असू नये आणि पाणलोट क्षेत्र (Catchment Area) १०००हे. (१० चौ.कि.मी.) पेक्षा जास्त असू नये.

सदर शुध्दीपत्रक निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१४०२२८१७२७३३८१२६ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(सुनील चव्हाण)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे सचिव
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव
४. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधान परिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.

५. सर्व सन्माननीय विधानसभा/ विधान परिषद व संसद सदस्य,
६. मा.मंत्री (जलसंधारण)यांचेखाजगीसचिव,
७. मा.राज्यमंत्री (जलसंधारण)यांचेस्वीय सहाय्यक,
८. सर्व मा.मंत्री/ मा.राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
९. अपरमुख्यसचिव (कृषि), कृषिवपदुमविभाग, मंत्रालय, मुंबई,
१०. सर्व अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव , मंत्रालय, मुंबई,
११. अपर मुख्य सचिव, महसूल व वन विभाग (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई
१२. आयुक्त (कृषि), कृषिआयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१३. विभागीयआयुक्त (सर्व)
१४. संचालक (मृदसंधारण), कृषिआयुक्तालय, पुणे-४११ ००१,
१५. मुख्य अभियंता, लघुसिंचन(जलसंधारण), पुणे,
१६. प्रधान मुख्य वनसंरक्षक व महासंचालक, सामाजिक वनीकरण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
१७. संचालक, महाराष्ट्र सुदूर सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१८. संचालक, भूजल सर्वेक्षण व विकास यंत्रणा, पुणे,
१९. मुख्यकार्यकारीअधिकारी, वसुंधरापाणलोटविकासयंत्रणा, पुणे,
२०. अपर मुख्य कार्यकारी अधिकारी, वसुंधरापाणलोटविकासयंत्रणा, पुणे,
२१. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क, मुंबई (प्रसिध्दीकरीता),
२२. सर्व जिल्हाधिकारी,
२३. सर्व मुख्यकार्यकारीअधिकारी/ अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
२४. महालेखापाल १/२, महाराष्ट्रराज्य, मुंबई/नागपूर (लेखापरीक्षावलेखावअनुज्ञेयता),
२५. अधिदानवलेखाअधिकारी, मुंबई,
२६. निवासीलेखापरीक्षाअधिकारी, मुंबई,
२७. उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, अमरावती, नागपूर,
२८. विभागीयकृषिसहसंचालक, पुणे, नाशिक, औरंगाबाद, लातूर, कोल्हापूर, अमरावती, नागपूर,
२९. सर्व जिल्हाअधिक्षककृषिअधिकारी,
३०. सर्व कार्यकारी अभियंता, लघुसिंचन(जलसंधारण),
३१. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी,
३२. सर्व मंत्रालयीन विभाग,
३३. सर्वसह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव/कार्यासन अधिकारी,ग्रा.वि.वज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३४. नियोजनविभाग/वित्तविभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३५. कार्यासन जल-११, ग्रा.वि.वज.सं.विभाग, मंत्रालय, मुंबई,
३६. जल-७, निवडनस्ती.